

Om varme og kalde spor

Rani Lill Anjum

Tenk deg at du har vært på reise og kommer hjem én dag tidligere enn avtalt. Tenk deg at du kommer hjem midt i arbeidstida og finner skoene og frakken til mannen din i yttergangen. – Er han hjemme alt? Vel inne i leiligheten, hører du dusjen renne. – Han er altså hjemme. Du går forbi soverommet og ser at sengen er uoppredd. – Har han sovet ettermiddagslur? – Er han syk? På nattbordet står to rødvingssglass med bare slumpene igjen. – Vin midt på dagen; sammen med hvem? Du tar opp det ene glasset og ser at det har merker etter lepestift. – Dette tegner til å bli en dårlig dag.

Vi tenker oss gjerne at det sikreste beviset vi kan få for at noe er sant, er at vi har sett det med egne øyne. Men det er nesten ikke grenser for hva vi kan slutte oss til på bakgrunn av indirekte bevisførsel. Vi har sett det på TV i alle varianter. Frøken Detektiv utvikler stadig snedigere metoder som Onkel Politi kan ta i bruk for å avsløre våre bevegelser. I alt fra krimserier til såpeoperaer, avsløres folk på bakgrunn av spor de etterlater seg på sin ferd. Fingeravtrykk, DNA, øredobber, håndskrift, psykologisk profil: - Ingen er fri for spor.

Men det er ikke bare på TV at folk avsløres i sine lysskye handlinger. For det er ingen tilfeldighet at ”spor” er ett synonym for ”møkk”. På alle bauer og kanter slenger vi rundt oss med personlige visittkort som det er opp til hvem som helst å finne og tyde. Brødsmuler, hår, søppel, bh’er og fettflekker: - Alt lar seg oppspore.

På samme måte som våre handlinger avsløres i sporene vi etterlater oss, kan visstnok også egenskaper, interesser og personlighet komme til uttrykk i våre omgivelsene. ”Si meg hvem du omgås, og jeg skal si deg hvem du er”, heter det jo. Men i dag kan visst alle hemmeligheter avsløres bare ved å ta en ukebladstest om våre sexvaner eller interiørpreferanser. – Er du en etnisk globetrotter, landlig romantiker, urban minimalist eller naturlig miljøvenn? Kryss av i den ruten som passer best og finn det ut straks!

Men møbler og venner er ikke det eneste som stiller oss i et forklarende lys. Hva vi enn gjør, etterlater vi oss spor som røper vår tilstedeværelse: Bruk av bankkort, telefon, internett og e-

post kan avsløre hva vi har kjøpt, hvem vi har ringt, hva vi er interessert i og hva vi har gjort. Men også bruk av bil, sko, TV og lamper forteller omverdenen hva vi gjør og med hvem: Biler som står parkert utenfor hos folk man ikke vil innrømme å ha besøkt, sko til folk man ikke vil innrømme å ha hatt på besøk og flimring fra TV'en på tidspunkt man ikke vil innrømme å ha vært hjemme; - alt dette som skulle gjøre livet mer behagelig synes i tillegg å gjøre det vanskeligere å holde på hemmeligheter.

Nå skal man selvsagt ikke tro alt man hører og ser; i hvert fall ikke det man hører og ser indirekte. Mange av de sporene vi tolker kan kun regnes som *indisier*, og ikke bevis. Så før du skaffer deg en effektiv skillsmisseadvokat; sjekk for guds skyld om det faktisk *er* mannen din som er i dusjen, - eller om det bare er leieboeren som hadde fått låne leiligheten deres for å ta imot besøk av kjæresten sin fra Bergen. Og mannen din? – Nei, han dro kanskje like godt på skitur med gutta.